

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Σάββατο 19 Απριλίου 2003

Κύριε Πρόεδρε,
Κυρίες και Κύριοι,

Νιώθω εξαιρετική τιμή που βρίσκομαι σ' αυτό το βήμα. Περνάνε αυτή τη στιγμή από τη σκέψη μου οι αγώνες του Κυπριακού Λαού, η πολυτάραχη ιστορία της Κύπρου. Προχθές στις 16 Απριλίου ζήσαμε στην Αθήνα μια ιστορική στιγμή. Την υπογραφή της προσχώρησης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι μια επιτυχία που αντανακλά τις προσπάθειες του Κυπριακού λαού και της Κυπριακής ηγεσίας των Προέδρων Βασιλείου, Κυπριανού και Κληρίδη. Αντανακλά την στήριξη όλων των πολιτικών δυνάμεων της Κύπρου και του σημερινού Προέδρου κ. Παπαδόπουλου ο οποίος κατέχει σήμερα τη σκυτάλη για την νέα πορεία της Κύπρου στην Ε.Ε. Αντανακλά τις προσπάθειες της Ελληνικής Κυβέρνησης, των Ελληνικών Πολιτικών Δυνάμεων, το όραμα του Γιάννου Κρανιδιώτη.

Μια εθνική πολιτική με την ομοψυχία του Ελληνισμού οδηγήθηκε σε αίσιο τέλος. Κατακτήσαμε αυτή την ιστορική στιγμή για την Κύπρο και τον Ελληνισμό, γιατί Κύπριοι και Έλληνες εργαστήκαμε σκληρά, με σχέδιο, με επιμονή, γιατί συνεργαστήκαμε αρμονικά για τον μεγάλο στόχο. Γιατί οικοδομήσαμε σχέσεις ειλικρίνειας και εμπιστοσύνης με τους εταίρους μας στην Ένωση. Γιατί με

τις επιδόσεις μας στον οικονομικό τομέα, τα νηφάλια επιχειρήματα στον πολιτικό μας λόγο υπερβήκαμε σκοπέλους, αντιστάσεις. Γιατί δεν χάσαμε στιγμή την πίστη μας, ότι μπορούμε να τα καταφέρουμε. Ας διαφυλάξουμε αυτή την εμπειρία ως οδηγό μας.

Δυστυχώς δεν ολοκληρώθηκε ακόμη η άλλη μείζονα εθνική πολιτική η λύση του Κυπριακού προβλήματος και η επανένωση της Κύπρου. Η Κύπρος είναι η τελευταία χώρα σήμερα, της οποίας η πρωτεύουσα ακόμα χωρίζεται από ένα τείχος. Ένα τείχος που χωρίζει το παρελθόν από το μέλλον, την καθυστέρηση από την πρόοδο, την αντίθεση από τη συνεργασία. Η ηγεσία των τουρκοκυπρίων επέδειξε αρνητική στάση, ακόμα κι απέναντι στην απαίτηση του τουρκοκυπριακού λαού να ξεπεραστεί η διαίρεση αλλά και απέναντι στη διεθνή κοινότητα, στον ΟΗΕ, στην Ε.Ε. και σε πολλές χώρες, που με τον ένα ή άλλο τρόπο εκφράστηκαν θετικά για μια λύση ρεαλιστική και ευνοϊκή για όλους τους Κύπριους.

Κύριε Πρόεδρε,
Κυρίες και Κύριοι,

Με την ένταξή της η Κύπρος γυρίζει μια σελίδα στην ιστορία της. Δεν επιθυμώ να σταθώ στα ωφελήματα που

συνεπάγεται η ένταξη ως απότοκα του κοινοτικού κεκτημένου. Θεσμικές ρυθμίσεις. Ελευθερίες διακίνησης προσώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Συμμετοχή σε εγκαθιδρυμένες πολιτικές. Πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις. Όσμωση και ενσωμάτωση στην ευρωπαϊκή οικογένεια μέσω αυτονόητων διαδικασιών και αυτόματων μηχανισμών.

Θέλω να επισημάνω κάτι άλλο: Τη δυνατότητα, την προοπτική του κάθε κράτους-μέλους, άρα και της Κύπρου να αναβαθμίσει τη θέση της μέσα στην Ένωση. Της διαρκούς επιδίωξης για ενίσχυση της φωνής της, για επιρροή στα πράγματα και στις εξελίξεις πέραν της θεσμοθετημένης δύναμής της στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, πέρα από το μέγεθός της ως κράτος-μέλος. Το Λουξεμβούργο είναι ένα φωτεινό παράδειγμα φωνής με κύρος, φωνής που ακούγεται και επηρεάζει.

Η δημιουργία αυτού του «πολιτικού κεφαλαίου», που μπορεί να πολλαπλασιάζει τα ωφέληματα της ένταξης δεν είναι αυτονόητη. Κερδίζεται με προσπάθεια, συνέπεια και επιμονή. Κερδίζεται με το να ενσωματώνεται ο πολιτικός λόγος μας στην ευρωπαϊκή λογική, με το να συντρέχουν οι στόχοι μας και τα επιχειρήματά μας με το πλατύτερο ρεύμα ιδεών, αιτημάτων, εξελίξεων στην σύγχρονη

Ευρώπη. Με το να προάγουμε με θέσεις και πρωτοβουλίες την συνολική εξέλιξη της Ένωσης. Χρειάζεται μια μεγάλη προσπάθεια αλλαγής νοοτροπίας για να περάσουμε από τις αντιλήψεις του αμιγώς εθνικού κράτους σε ένα κράτος που είναι κράτος-μέλος της Ένωσης. Μια προσπάθεια που εγκαταλείπει στάσεις άμυνας και περιχαράκωσης, προσεγγίσεις που δεικνύουν προβλήματα και επαναφέρουν κάθε τόσο ιδιαιτερότητες τις οποίες οι άλλοι εταίροι αδυνατούν να καταλάβουν.

Πιστεύω βαθιά ότι η Κύπρος έχει τις προϋποθέσεις να δημιουργήσει αυτό το άυλο πολιτικό κεφάλαιο, το τόσο σημαντικό στη νέα Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 που οικοδομείται. Να αξιοποιήσει και να εξαντλήσει τις δυνατότητες που θα διανοιγούν στη νέα Ευρώπη, που θα αναδυθεί μετά τις αποφάσεις του 2004 για το Μέλλον της Ευρώπης. Και πιστεύω συγχρόνως ότι με την επίλυση του Κυπριακού ζητήματος επανενωμένη χωρίς τα δεσμά και τους περιορισμούς που επιβάλλονται από την παρούσα κατάσταση θα μπορέσει να πάρει την θέση που της αξίζει.

Συνεκτιμώντας και αυτόν τον επιπλέον λόγο δεν θεωρώ ότι η προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος έχει λήξει μετά την αποτυχία της συνάντησης της Χάγης υπό τον Γ.Γ. ΟΗΕ κ. Κόφι Ανάν. Το ίδιο πιστεύει και η Ε.Ε. αλλά και ο Ο.Η.Ε. Η Χάγη δεν αποτελεί, το τέλος μιας διαδρομής. Για πρώτη φορά στην ιστορία του Κυπριακού συγκεντρώθηκαν τόσες προϋποθέσεις, αναπτύχθηκε από τη διεθνή και ευρωπαϊκή κοινότητα μία τέτοια δυναμική για την οριστική επίλυσή του. Και οι προϋποθέσεις είναι ακόμη ζωντανές. Εμείς θεωρούμε όχι μόνο ότι μπορεί και τώρα να υπάρξει δυνατότητα λύσης, αλλά ότι πρέπει να υπάρξει. Και πρέπει να την επιδιώκουμε, πάντα με την εποπτεία του ΟΗΕ. Μια λύση που θα συμβάλλει στην ειρήνη, την ευημερία και την πρόοδο του Κυπριακού λαού. Μια λύση που θα πολλαπλασιάσει τα ωφέληματα για όλους τους Κυπρίους. Μια λύση που θα ενισχύσει την θέση της Κύπρου στην Ένωση.

Έχω τονίσει επανειλημμένως και θα το πω και από εδώ: Η Τουρκία πρέπει να συμβάλλει αποτελεσματικά σ' αυτή την κατεύθυνση. Αυτό ασφαλώς θα βοηθήσει και την ίδια στην ευρωπαϊκή της πορεία, αλλά και σε μια νέα θέση της στη σύγχρονη διεθνή κοινωνία. Θα βοηθήσει τους τουρκοκύπριους και την ανάπτυξη όλου του νησιού. Θα βοηθήσει και στις σχέσεις Ελλάδος - Τουρκίας. Η επίλυση

του Κυπριακού είναι απαραίτητος όρος οικοδόμησης στέρεων σχέσεων καλής συνεργασίας, γιατί θα προσφέρει την απαραίτητη σταθερότητα και ανάπτυξη και θα συμβάλει μόνο θετικά στο γενικό πολιτικό κλίμα της ευρύτερης περιοχής που το έχει όσο ποτέ ανάγκη.

Η Ευρωπαϊκή πορεία της Κύπρου και η επίλυση του Κυπριακού με βάση το τρίτο σχέδιο Ανάν αποτελούν τις δύο όψεις μιας ενιαίας «λογικής», μιας ενιαίας στρατηγικής, που δεν εξετάζει μόνο τη στιγμή, αλλά προσβλέπει στη δημιουργούμενη δυναμική. Η πρόσφατη εμπειρία είναι διδακτική. Η απόφαση της Κύπρου να αναζητήσει ένταξη στην, τότε, Ευρωπαϊκή Κοινότητα, απέτέλεσε μια δημιουργική μεταστροφή της πολιτικής στο νησί. Ανάλογη υπήρξε και η απόφαση της Ελλάδας να εγκαταλείψει μια πολιτική αρνήσεων στην Ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας, επιτυγχάνοντας με τους γνωστούς όρους την απόφαση του Ελσίνκι.

Αυτή η δίδυμη πρωτοβουλία, είχε ως αποτέλεσμα την θετική έκβαση της ενταξιακής πορείας της Κύπρου στην Ένωση. Με τη σειρά της αυτή η πορεία, ακόμα και πριν να ολοκληρωθεί, είχε μια σειρά από θετικές επιπτώσεις.

Πρώτον επαναβεβαίωσε και στήριξε την μοναδικότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας, ως του μόνου διεθνώς αναγνωρισμένου κράτους και του αποκλειστικού διεθνούς συνομιλητή. Η εξέλιξη αυτή ενίσχυσε τη σταθερή στάση της Διεθνούς Κοινότητας να μην αναγνωρίσει, όλα αυτά τα χρόνια, το τουρκοκυπριακό μόρφωμα και επέτρεψε την αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας με τον πιο πανηγυρικό τρόπο, καθώς η Κύπρος καθίσταται μέλος μια ισχυρής περιφερειακής οργάνωσης που, αργά αλλά σταθερά, προχωράει προς την πολιτική ολοκλήρωση, και προσφέρει σοβαρά εχέγγυα για την ασφάλειά του.

Δεύτερον, ενεργοποίησε μια δυναμική αναζήτησης λύσης του Κυπριακού, που έδειχνε αγκυλωμένο και καταδικασμένο από τα δήθεν «τετελεσμένα» όπως τα αποκαλούν ακόμα μερικοί της εισβολής και κατοχής. Σε αυτό συνετέλεσαν πολλοί πρωταγωνιστές: Ο ΟΗΕ, ο οποίος θεώρησε ότι η ένταξη θα μπορούσε να αποτελέσει την ευκαιρία - προτού μάλιστα η ένταξη να ολοκληρωθεί – ανάπτυξης μιας δυναμικής προς την λύση. Οι Ευρωπαίοι εταίροι, οι οποίοι θεωρούσαν ότι η εξεύρεση λύσης πριν από την ένταξη θα έλυνε πιο εύκολα τον γόρδιο δεσμό του Κυπριακού. Η ελληνική πλευρά η οποία διέβλεψε ότι η στιγμή είναι ευνοϊκή για την αναστροφή των τελεματωμένων διαδικασιών. Τέλος, ορισμένοι κύκλοι από

την Τουρκία και τους Τουρκοκυπρίους, οι οποίοι προσέβλεπαν στην ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας και στην ένταξη του βορρά, ως μια εξέλιξη που θα βοηθούσε την ολοκλήρωση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων της πρώτης και την βελτίωση της κατάστασης των πληθυσμών που κατοικούν στα Κατεχόμενα.

Η επίμονη αντίρρηση του κ. Ντενκτάς στα αλληπάλληλα σχέδια Ανάν, που αποκορυφώθηκε στη Χάγη, απέτρεψε μια λύση πριν από την ένταξη. Υπάρχουν, βέβαια εξηγήσεις και γι' αυτό. Άλλες που αφορούν σε σταθερές της πολιτικής του κ. Ντενκτάς και της Άγκυρας κι άλλες που αφορούν τη συγκυρία με την κρίση στο Ιράκ.

Η νέα κυβέρνηση της Άγκυρας θα επαναποκτήσει τη διάθεσή της για την συνέχιση της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας και, κατά συνέπεια, θα προσπαθήσει να πραγματοποιήσει τις πολιτικές υποχρεώσεις της ως τα τέλη του 2004, έτσι ώστε να μπορέσει να επιδιώξει την ημερομηνία έναρξης των διαπραγματεύσεων για την ένταξή της. Την στιγμή της κρίσης της από τους εταίρους η Κύπρος θα είναι, πια, ενεργό μέλος και, όπως είπε χαρακτηριστικά ο κ. Φερχόιγκεν, δεν είναι δυνατόν η Τουρκία να αναζητάει μια θέση σε μια οικογένεια κρατών, από την οποία δεν αναγνωρίζει ένα μέλος της. Αν δεν

θέλει, λοιπόν, να το αναγνωρίσει, θα πρέπει να συμβάλει σε μια επιθυμητή μεταμόρφωσή του, που θα είναι και γι' αυτήν αποδεκτή.

Όσο ποτέ άλλοτε είναι διάχυτη η αίσθηση της ανάγκης για μια πιο ισχυρή Ευρώπη, όσο ποτέ άλλοτε έχουν ωριμάσει οι πολιτικές συνθήκες για μια ποιοτική μετεξέλιξη της Ένωσης παράλληλα προς την μεγέθυνσή της. Το καταληκτικό στάδιο θα είναι αναπόφευκτα σε λίγα χρόνια ένα σχήμα που θα επιτρέπει ενσωματώσεις κρατών, παρά την ανομοιογένειά τους και τις διαφορές τους σε θέματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και ολοκλήρωσης. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση θα επιδιώξει τη συνέχιση των διευρύνσεων με νέα μέλη.

Από την Τουρκία εξαρτάται να μετασχηματίζεται για να ικανοποιεί τις ενταξιακές προσδοκίες της στην Ένωση. Τα μόνα κριτήρια που δεν πρόκειται να υποβαθμιστούν στο δομικό μετασχηματισμό της Ένωσης είναι τα κριτήρια της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, που αποτελούν τα ελάχιστα κοινά ζητούμενα για κάθε υποψήφια χώρα. Για την Τουρκία, βέβαια, ελάχιστο κοινό ζητούμενο θα παραμείνει κι η προσαρμογή στις αξίες της Ευρώπης, στον τρόπο διαμόρφωσης των διεθνών σχέσεών της με βάση τις

αρχές της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών και του σεβασμού στο διεθνές δίκαιο.

Το συμπέρασμα είναι ότι ζούμε σε μια συγκυρία που διατηρεί ζωντανούς τους πυρήνες μιας δυναμικής που μπορεί να οδηγήσει σε λύση. Να επανενώσει το νησί. Να ανοίξει καινούργιους δρόμους στους λαούς των δύο κοινοτήτων, νέες προοπτικές για την Τουρκία, αλλά και για την σταθερότητα και ευημερία στην ευρύτερη περιοχή.

Η Ελληνική πλευρά θα συνεχίσει να στηρίζει τις αποφάσεις της Λευκωσίας και να επιδιώκει την επανένωση της Κύπρου. Αν και αναμφίβολα υπάρχουν φωνές που καλούν σε άλλες δήθεν πιο βολικές κατευθύνσεις, η πεποίθησή μας είναι ότι τόσο η πολιτική συμπεριφορά των Ελληνοκυπρίων στα σχέδια Ανάν, όσο και τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του Ελληνισμού για ειρήνη και προκοπή στην περιοχή, υποδεικνύουν ότι η ελληνοκυπριακή πλευρά δεν θα αποτελέσει εμπόδιο στην επανένωση. Αν η Κύπρος επιδιώκει να παίξει έναν αυτοδύναμο, δυναμικό ρόλο στην αυριανή Ευρώπη, τότε αναμφίβολα θα έχει πιο προνομιακή σχέση με τους ισχυρούς πόλους ως μια ενωμένη οντότητα, παρά ως μια διχασμένη πολιτεία. Νομίζω, εξάλλου, ότι όσες φωνές ακούστηκαν εις βάρος του σχεδίου Ανάν, υπήρξαν στην

πλειοψηφία τους αρνητικές, όχι στην επανένωση, αλλά στον τρόπο που αυτή είχε φιλοτεχνηθεί, όπως και όσες φωνές έδειξαν να προτιμούν την ένταξη χωρίς τη λύση, δεν επιδίωκαν αναγκαστικά μόνο την πρώτη, αλλά την πρότειναν ως μια προτεραία εξέλιξη που θα ευνοούσε ένα καλύτερο για τα συμφέροντα των Ελληνοκυπρίων, τελικό, πολιτικό αποτέλεσμα.

Οι σκέψεις αυτές μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η αποτυχία της Χάγης δεν είναι το τέλος στην πορεία επανένωσης. Υπάρχει ένας νέος χρονικός ορίζοντας για την επίλυση, και αυτός βρίσκεται μέσα στο 2004. Ανάμεσα στην ενεργή κυπριακή ένταξη και στη δοκιμασία της τουρκικής υποψηφιότητας. Η πράσινη γραμμή στην Λευκωσία χωρίζει την Άγκυρα από τις Βρυξέλλες. Η πράσινη γραμμή δεν εξυπηρετεί τώρα τα συμφέροντα της Τουρκίας. Και η πράσινη γραμμή δεν καταργείται με λόγια και ελιγμούς. Καταργείται με πράξεις.

Είναι ενθαρρυντικό ότι εκφράζεται επισήμως στην Κύπρο η βούληση να υπάρξει συνέχεια στην αναζήτηση λύσης. Όπως δήλωσε ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Τάσος Παπαδόπουλος οι προσπάθειες για επίλυση του κυπριακού προβλήματος θα συνεχισθούν και τώρα, μετά την υπογραφή της Συνθήκης προσχώρησης. Αυτό

είναι ένα μήνυμα που στέλνει και προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Ένα μήνυμα προς την ηγεσία της, αλλά και τους Τουρκοκυπρίους που μαζικά εκδηλώνουν την βαθιά πεποίθησή τους διαλαλώντας: «αυτή είναι η Κύπρος, η πατρίδα μας» και ονειρεύονται ένα καλύτερο μέλλον με ισοδύναμες ελπίδες ανάπτυξης και ευημερίας στην ευρωπαϊκή οικογένεια.

Στη συνέχιση της προσπάθειας τα Ηνωμένα Έθνη πρέπει να έχουν τον κυρίαρχο ρόλο. Το Κυπριακό είναι και παραμένει διεθνές πρόβλημα. Πόσο μάλλον τώρα που η ευρύτερη περιοχή γύρω από την Κύπρο, διανύει μια νέα περίοδο ιδιαίτερης αστάθειας και επικινδυνότητας. Γι' αυτό δεν συμφωνώ με την άποψη που διατυπώθηκε για συνομιλίες των τριών εγγυητριών δυνάμεων με τις δύο κοινότητες.

Κύριε Πρόεδρε,
Κυρίες και Κύριοι,

Η Κύπρος έχει όλες τις προϋποθέσεις μιας πετυχημένης πορείας ασφάλειας και σταθερότητας, ανάπτυξης και ευημερίας μέσα στην Ευρωπαϊκή οικογένεια. Μια πορεία που δεν αλλοιώνει αλλά τονίζει τον δυναμισμό και την προσωπικότητα των Κυπρίων, που δίνει προοπτικές στις

νέες γενιές. Μια πορεία δημιουργίας και ειρήνης μέσα και μαζί με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μια πορεία αισιοδοξίας και προοπτικής που την αξίζει η Κύπρος, που την αξίζει πάνω απ' όλα ο Κυπριακός λαός.

Μια νέα εθνική αυτοπεποίθηση γεννιέται σήμερα στην Κύπρο. Ας την ολοκληρώσουμε με τον αγώνα μας για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού μέσα στους επόμενους μήνες.

Σας ευχαριστώ.